

Predlogi ključnih ukrepov MSS na volitvah v Državni zbor RS 2018

ZAPOSLOVANJE

V procesu osamosvajanja mladih zavzema zaposlovanje eno najbolj ključnih vlog, kar potrjujejo tudi številne raziskave s področja mladih. Mladi, ki težko ali sploh ne dobijo zaposlitve, se ne morejo odseliti od staršev, manj participirajo v družbi, pogosto so zaradi duševnih stisk v slabšem zdravstvenem stanju, težje se odločijo za družino ... Kakovostna zaposlitev mladega človeka tako pozitivno vpliva tudi na vsa ostala področja njegovega življenja in družbe nasploh.

Čeprav se statistični podatki glede brezposelnosti mladih izboljšujejo, ostajajo številni izzivi, na katere je potrebno odgovoriti:

- Številni mladi težko dobijo zaposlitev, ker na trgu dela velja strukturno neskladje med ponudbo izobraženih kadrov ter povpraševanjem na trgu dela. Na drugi strani pa ponudba ne more zadostiti povpraševanju po določenih poklicih.
- Čeprav se je formalna izobrazba mladih v zadnjih letih dvignila, se mladi pri vstopu na trg dela srečujejo s pomanjkanjem praktičnega znanja in določenih kompetenc, ki se zahtevajo tekom delovnega procesa.
- Zaposlitve mladih so večinoma negotove, slabše plačane in sklenjene s pogodbami za določen čas. Mladi pogosto opravljajo svoje delo pri delodajalcu preko avtorske pogodbe ali s.p.-ja.
- Mladi, ki vstopajo na podjetniško pot, se srečujejo s številnimi administrativnimi obremenitvami in stroški (npr. razna dovoljenja, davčne blagajne, zapleteni registracijski postopki pri opravljanju določenih dejavnosti, premalo konkretnih nasvetov na enem mestu ...).

Predlogi:

- Vzpostavitev Rezervnega demografskega sklada.
- **Dvig minimalne neto plače, ki bo zagotavljala dostojno življenje nad pragom revščine.**
- Sistematična uvedba mentorskih shem v delovni proces (finančne vzpodbude države).
- **Preprečevanje prekarnosti ter zagotovitev socialne in pravne varnosti za samostojne podjetnike.**
- Več praktičnega usposabljanja na sekundarni in terciarni ravni izobraževanja, kjer so programi zasnovani na način, da omogočajo izvajanje praktičnega usposabljanja.

- **Uvedba kontinuiranega procesa vseživljenjske karijerne orientacije in individualnega načrtovanja v osnovne, srednje ter višje in visoke šole v sklopu rednega programa skozi vsa leta šolanja.**
- Spodbujanje pridobivanja kompetenc in veščin v različnih procesih neformalnega izobraževanja, usposabljanja in priložnostnega učenja ter vzpostavitve ustreznega sistema priznavanja in vrednotenja teh veščin in znanj ter promocija že obstoječih sistemov.
- **Programi za spodbujanje (socialnega) podjetništva in podjetnosti med mladimi, financiranje zagona podjetij, spodbude za mladinske zadruge, dodatne davčne olajšave na začetku delovanja (socialnih) podjetij, zmanjšanje administrativnih bremen in stroškov.**
- Ureditve nacionalne sheme pripravništva na način, da bodo pripravništva kakovostna, plačana, da ne bodo nadomeščala redne zaposlitve in da bo vsak pripravnik imel strokovnega mentorja, ki bo spremljal in usmerjal njegovo delo ter zagotavljal njegov napredek. Hkrati je v proračunu potrebno zagotoviti integralna sredstva za izvajanje pripravništva.
- **Ohranitev ukrepov Jamstva za mlade tudi po letu 2020, ki se po opravljeni evalvaciji ustrezno implementira v dolgoročno trajnosti sistem za zaposlovanje mladih, ki ne bo odvisen zgolj od pridobitve evropskih sredstev.**

STANOVANJSKA PROBLEMATIKA

Slovenija sodi v sam vrh držav po deležu mladih, ki najdlje ostajajo pri svojih starših. Čeprav bi si želeli, da je takšna statistika posledica odličnih medgeneracijskih družinskih odnosov, mladi pogosto nimajo druge izbire, ker si ne morejo privoščiti niti nakupa niti (tržnega) najema stanovanja.

Izzivi:

- Na najemniškem trgu primanjkuje neprofitnih stanovanj, zato so mladi prisiljeni najemati tržna stanovanja, kjer plačujejo visoke najemnine, si delijo stanovanja z vrstniki ipd. Poleg tega pa se pogosto srečujejo s kršenjem svojih najemniških pravic oz. živijo v neustreznih razmerah.
- Zaradi nizkih dohodkov in prekarnih oblik dela, je mladim dostop do posojila za nakup stanovanja in nakup ali gradnje hiše praktično onemogočen (tudi če bi si sicer samo odplačevanje obrokov lahko privoščili).
- Mladi, ki si imajo možnost stanovanjsko vprašanje načeloma rešiti z gradnjo ali predelavo obstoječe zgradbe, se srečujejo z dolgimi administrativnimi postopki in visokimi stroški izven same gradnje (npr. komunalni prispevek).

Predlogi:

- **Odstotek BDP oz. javnih sredstev, namenjenih za gradnjo najemniških stanovanj, se naj poveča vsaj na 0,5% oziroma zagotovi naj se sistemski vir za trajnostno zagotavljanje najemniških stanovanj. Z neprofitno oddajo ali ustreznim stanovanjskim dodatkom naj se mladim zagotavlja enake možnosti za najem.**
- Do leta 2022 naj se podvoji fond trajno najemniških stanovanj.

- Država naj zagotovi pogoje za delovanje stanovanjskih zadrug oz. organizacij, ki želijo zagotavljati trajno najemniška stanovanja.
- **Država naj prevzame poroštvo za stanovanjske kredite pri državljanih, ki z nakupom prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje, so sposobni odplačevati stanovanjski kredit, a ga zaradi prekarne oblike zaposlitve ne morejo pridobiti.**
- Država naj iskalcem prvega stanovanja zagotovi opcijo najema z možnostjo kasnejšega odkupa stanovanja oz. finančnega najema (t.i. lizing).
- **Država oz. občine naj sofinancirajo stroške, ki nastanejo ob gradnji oz. predelavi obstoječih gradenj, ki bi zagotovila nova stanovanja za mlade oz. tiste, ki prvič rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje.**

PARTICIPACIJA

Participacija mladih in ustvarjanje pogojev za uresničevanje le-te sta pomembna izziva današnjih demokratičnih družb in ključna pogoja za napredek družbe in njen trajnostni razvoj. Participacija mladih izboljšuje uspešnost doseganja njihove avtonomije ter zvišuje kakovost upravljanja z družbo in življenja v njej.

Izzivi:

Za Slovenijo je značilna zelo nizka participacija mladih v družbi, še posebej konvencionalna politična participacija. Apatičnost mladih je posledica slabe informiranosti mladih o možnostih participacije v družbi, zaradi negativne stigmatizacije tistih mladih, ki so vključeni v določene oblike participacije (predvsem konvencionalne), zaradi neupoštevanje glasu mladih v družbi. In to kljub temu, da se Slovenija uvršča v sam vrh držav OECD, kjer mladi (15-29 let) opravijo največ prostovoljnega dela. Slovenija je po podatkih OECD namreč edina država med državami OECD, kjer so mladi v večjem deležu prostovoljci kot ostale starostne skupine.

Predlogi:

- Uvedba novih vsebin v učne načrte osnovnih in srednjih šol za učenje kompetenc za odgovorno in aktivno samostojno življenje (aktivno državljanstvo, družbena participacija, medijska in kritična pismenost, osnove ekonomije ipd.). Vsebine naj se izvajajo v sodelovanju z mladinskimi organizacijami.
- **Vključitev predstavnika mladih v Ekonomsko-socialni svet in Državni svet RS.**
- Prenova volilnega sistema v smeri, ki bo omogočala večji vpliv na izvoljivost posameznega kandidata.
- **Uvedba »mladinskih kvot« na kandidacijskih listah na volitvah.**
- Uvedba e-volitev.
- **Znižanje starostne meje za pridobitev volilne pravice na 16 let.**
- Povišanje sredstev za delovanje mladinskih organizacij, ki jih razdeljuje Urad RS za mladino, za 100 % do leta 2020.

- **Zagotovitev ustrezne administrativne in infrastrukturne podpore mladinskim organizacijam za kakovostno opravljanje njihovih nalog na področju participacije mladih.**
- **Prestavitev Urada RS za mladino na raven Vlade RS, ki bo neposredno podrejen predsedniku Vlade RS. Urad vodi direktor, imenovan je lahko tudi državni sekretar za področje mladih.**

KLJUČNI POUDARKI

- **Povečanje deleža javnih sredstev za gradnjo najemniških stanovanj na 0,5% BDP.**
- **Sistematična uvedba mentorskih shem v delovni proces (finančne vzpodbude države).**
- **Prenova volilnega sistema, ki bo omogočal večji vpliv na izvoljivost posameznega kandidata in večjo participacijo na volitvah.**
- **Prestavitev Urada RS za mladino na raven Vlade RS, ki bo neposredno podrejen predsedniku Vlade RS. Urad vodi direktor, imenovan je lahko tudi državni sekretar za področje mladih.**